

Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch

Édith Piaf

(1915 - 1963)

*Bibliografický leták pri príležitosti 100. výročia narodenia
francúzskej šansoniérky*

Francúzska šansonierka, vlastným menom Édith Giovanna Gassionová.

Je považovaná za archetyp francúzskej speváčky, ženy. Tento titul je Édith Piaf prisudzovaný aj viac ako pol storočie po jej smrti. Stala sa najslávnejšou frankofónnou interpretkou minulého storočia, tento trend pretrváva do súčasnosti. Speváčka dostala na začiatku svojej kariéry prezývku „*la Môme Piaf*“ čo v preklade znamená Drobieček - Vrabček. Édith Piaf vystupovala ako operná speváčka vo veľkých koncertných halách nielen vo Francúzsku, ale aj v USA, Južnej Amerike, Afrike. Osemkrát vystúpila v známej „*Ed Sullivan Show*“ a dvakrát v Carnegie Hall.

Bola inšpiráciou pre mnohých skladateľov a stala sa učiteľkou viacerých mladých umelcov.

ŽIVOT

Matkou Édith Piaf bola Annetta Giovanna Maillardová, ktorá pochádzala z Livorna v Taliansku. Živila sa ako pouličná speváčka pod menom Line Marsa. Vystupovala aj v kabaretoch a šantároch. Svoju dcéru priviedla na svet údajne na ulici Belleville č. 72. Podľa záznamov v rodnom liste je však miestom narodenia pôrodnica Hôpital Tenon v Paríži. Line Marsa sa o svoju dcéru nestarala príkladne a zverila jej výchovu starej matke, ktorá sa o dieťa tiež nestarala. Až kým sa otec malej Édith vrátil z frontu prvej svetovej vojny. Neskôr bývala u svojej tety Zephory, ktorá bola majiteľkou verejného domu v Normandii, kde ju vychovávali zamestnankyne tohto domu. Avšak oni sa o malú Édith starali ako vedeli, slušne a čisto bola oblečená, dostávala pravidelne jesť. Vo veku 3-7 rokov stratila na určitý čas zrak. Čo zapríčinil zápal rohovky. Teta Zephora sa išla za jej zdravie spolu so svojimi dievčatami pomodliť na hrob sv. Terezy z Lisieux. Po ôsmych dňoch od začiatku modlitieb Édith vyzdravela. Celý svoj život to považovala za zázrak a privesok, ktorý pri tejto príležitosti dostala si uchovala celý život. Édithina matka zomrela na predávkovanie morfiom 6. februára 1945. Jej otec Louis Gassion bol pouličným artistom, hadím mužom, a potom čo svoju dcéru opustila matka staral sa o ňu sám. Na rozdiel od vzťahu k matke mala k otcovi blízko až do jeho smrti 3. marca 1944. Pri svojom otcovi začala Édith už ako 14 ročná vystupovať a spievať. Vystupovala s ním na pouličných predstaveniach. Obaja čoskoro zistili, že ak spieva mladá Édith tak dokáže zarobiť omnoho viac peňazí. V 1930 opustila otca a spievala spolu so Simone Berteatovou (Mômone), ktorá sa stala jej alter egom. O dva roky neskôr v 1932 stretla svoju prvú lásku Louisa Duponta. Ubytovali sa na Montmartre. Keď mala 17 rokov, 11. februára 1933 porodila dcéru Marcellé, ktorá o dva roky 7. júla 1935 zomrela na zápal mozgových blán. Po tejto udalosti sa Édith odsťahovala z ulice Belleville do ulice Pigallé. Naďalej spievala na ulici a denne musela odvádzať za ochranu peniaze výpalníkovi. Vďaka svojim známostiam, ktoré si dokázala vyspievať získala svoj prvý aranžmán v baroch v Pigallé. Vystupovala pod rôznymi pseudonymami - Tanja, Denise Jay, Huguette Helia. Aj keď sa jej podarilo zmeniť bohémsky spôsob života, vždy sa vracala na ulicu. Na nej stretla aj elegantného muža, ktorý načúval jej spevu v luxusnej štvrti na rohu ulíc Mac-Mahona Troyon, neďaleko Víťazného oblúka. Jeho meno bolo Louis Lepleé. Tento muž jej ponúkol aranžmán a navrhol je umelecké meno Piaf. Prvý galakonzert, na ktorom Édith vystúpila zorganizoval Lepleé v roku 1936 v cirkuse „Medrano“. Odštartoval tak jej vzostup medzi hviezd. Édith zobrala Paríž útokom, v roku 1936 vydala svoju prvú platňu „*Les Mômes de la cloche*“ vo vydavateľstve Polydor. Jej úspech bol fenomenálny. K úspechu sa však pridala katastrofa jej objaviteľa, Lepleého krátko potom zavraždili a speváčku istý čas podozrievali, že bola spolupáchateľkou. Po jeho smrti sa spojila s autorom piesní Raymondom Assom. Stal sa jej autorom, milencom a naučil ju, ako sa stať hviezdou. Dostal ju do profesionálnych koncertných hál,

akými boli „Alhambra“ či „Bobino“ a dokonca vtedy najprestížnejšia „ABC“, čo jej pomohlo preniknúť do rádia.

V tomto období stretla Danielle Bonel, ktorá sa stala jej tajomníčkou a dôverníčkou až do konca života. Koncom tridsiatych rokov sa z nej stala skutočná hviezda. Keď pre ňu v roku 1940 napísal Jean Cocteau divadelnú hru, bol to okamžitý úspech. Piaf triumfovala v sále Bobino aj v divadelnej hre „Le Bel Indifférent“ od Jeana Cocteaua, v ktorej s úspechom predstavila aj svojho kolegu herca Paula Meurisseho. Hrali tiež spolu vo filme „Montmartre - sur - Seine“ od Georgesu Lacombea (1941). Pri jeho natáčaní sa zoznámila s Henri Contetom, ktorý sa stal jej obľúbeným textárom.

Počas nemeckej okupácie, keď sa definitívne zmenila z Drobčeka - Vrabčeka na Édith Piaf, pokračovala v koncertovaní. Vystúpila aj v Berlíne v auguste 1943 s viacerými umelcami, napríklad Loulou Gasté, Raymond Souplex, Viviane Romance, Albert Préjean. Koncert sa udial pred Bradenburskou bránou. Interpretovala šansóny, ktoré mali dvojzmyselné texty, evokujúce odpor a chránila židovských umelcov ohrozených políciou a Nemcami. Je aj iný variant, a to ten, že to nemohla dokázať, no svoj dobrý mediálny obraz si zachovala naďalej.

ŽIVOTNÉ LÁSKY ÉDITH PIAF

Mužov v živote Édith Piaf bolo veľa, vášnivé romániky sa striedali a jej najväčšia láska sa skončila tragicky, pádom lietadla. Kým najprv pomáhali muži jej, neskôr ona pomáhala im. Keď v roku 1944 objavila v Paríži Yva Montanda, stala sa z nej nielen jeho podporovateľka ale aj milienka. Mladého speváka zaradila do svojho programu a v priebehu roka sa z neho stal jeden z najpopulárnejších francúzskych šansonierov. V roku 1945 Piaf napísala svoju prvú vlastnú pieseň , „La vie en rose“ , ktorú jej priatelia aj tvorivý tím odmietli ako nie veľmi vydatenú. Ona sa ju však rozhodla zaspievať a urobila dobre. Bol to okamžitý hit. V roku 1946 sa s Montandom rozišli. V roku 1948 ju čakalo turné po Spojených štátoch. Práve tam stretla najväčšiu lásku svojho života - francúzskeho majstra sveta v boxe Marcela Cerdana. Bol síce ženatý a mal tri deti, ale to mu nebránilo verejne sa s Édith ukazovať. Samozrejme, to bola mediálna senzácia, keďže išlo o dvoch ľudí, hoci z rôznych oblastí, ktorí boli vo Francúzsku nesmierne populárni. Marcel lietal z Paríža do New Yorku kvôli Édith. 28. októbra 1949 nastúpil do lietadla Air France v Paríži, no do New Yorku nedoletel, lietadlo havarovalo na Azorských ostrovoch.

Pri jeho páde sa zabilo všetkých jedenásť členov posádky a tridsaťsedem pasažierov, medzi nimi nielen Marcel Cerdan, ale aj slávna francúzska huslistka Ginette Neveu. Édith sa zo smútku za ním nikdy poriadne nespamätala. Bojovala proti nemu prácou. Smútok do jej piesní vniesol viac tragickosti a melodrámy.

PODLOMENÉ ZDRAVIE

V roku 1951 sa znovu zamilovala, tentoraz do amerického speváka Eddieho Constantina, ktorému tiež pomohla odštartovať kariéru. Opereta, v ktorej mu vybavila úlohu, sa hrala sedem mesiacov, a keď ju stiahli, skončil sa aj ich vzájomný vzťah. Rok 1951 nebol pre speváčku dobrý, pretože mala dve automobilové nehody. Pri jednej z nich bola s mladým spevákom Charlesom Aznavourom, ktorému tiež pomohla so začiatkom kariéry. On jej potom z vďaky robil osobného tajomníka a písal pre ňu piesne.

Alkoholu sa nikdy nevyhýbala a v nemocnici jej na bolesti po zlomeninách dali morfín, čím si privodila závislosť. Jej zdravotný stav sa tým ešte zhoršil. Jedným z ľudí, ktorí sa jej snažili pomôcť, bol aj spevák Jaques Pills, ktorého si nakoniec v júli 1952 v Paríži vzala a za svedka im bola Marlene Dietrichová, s ktorou sa spoznala počas jedného zo svojich turné po USA a zostali dobrými priateľkami. Cez Pillsa, ktorý spolupracoval s vtedy začínajúcim klaviristom Gilbertom Bécaudom, si Édith urobila novú známosť a Bécaudovi na ceste za slávou. Počas manželstva absolvovala aj tri odvykacie kúry, na ktoré ju Jaques nahovoril a v roku 1956 triumfovala v newyorskej Carnegie Hall.

Ani toto manželstvo však nevydržalo a speváci sa rozviedli ešte v spomínanom roku krátko na to, čo ju hospitalizovali kvôli alkoholizmu. Édithine lásky boli väčšinou speváci, čo sa potvrdilo aj o dva roky neskôr keď sa spoznala s Georgesom Moustakim. Mali spolu vášnivý vzťah a keďže Georges piesne aj skladal, zložil pre ňu jednu z jej najznámejších „Milord“. Bohužiaľ, aj s ním sa jej prihodila dopravná nehoda. Počas koncertu vo „Waldorf Astorii“ v New Yorku priamo na javisku skolabovala a zvracala krv. Skončila v nemocnici s operáciou žalúdka. Aj napriek tomu však pokračoval v turné a v Štokholme počas predstavenia opäť odpadla.

POSLEDNÝ MANŽEL

Speváčka nikdy nemala problém pomôcť, keď išlo o dobrú vec. Okrem toho, že pomáhala mladým spevákom naštartovať kariéru, pomohla aj inštitúcii, ktorá sa ocitla vo veľkých finančných problémoch. Parížska „Olympia“, slávna koncertná sála, sa do nich dostala v roku 1960, preto sa speváčka dala nahovoriť na sériu koncertov, ktoré mali Olympii pomôcť. Hoci jej vlastný zdravotný stav už bol veľmi zlý, trpela artritídou a ďalšími chorobami a takmer nevládala stáť na pódiu, jej hlas bol skvelý. Séria koncertov Olympii pomohla a nahrávky z nich patria k tomu najlepšiemu, čo po speváčke zostalo. Vychádzajú a predávajú sa dodnes.

Posledným mužom v živote legendárnej Edith Piaf bol šarmantný Grék Theophanis Lamboukas, kaderník, ktorý s ňou vystupoval ako spevák a herec pod umeleckým menom Théo Sarapo. Dvadsaťšesťročný muž a štyridsaťšesťročná speváčka sa v októbri 1962 vzali. Rozdelila ich až jej smrť. Edith a Théo spolu koncertovali aj nahrávali. Roku 1963 nahrala svoju poslednú pieseň „L'Homme de Berlin“. Krátko nato v apríli upadla do kómy, už dlhší čas totiž bojovala s rakovinovým ochorením pečene a cievneho systému. Théo a priateľka Simone Berteautová ju previezli do vily v Grasse. Trvalo niekoľko mesiacov kým 10. októbra 1963 zomrela.

DIELO ÉDITH PIAF

Najpopulárnejšie skladby

- 1936 : *Mon légionnaire*
- 1940 : *L'Accordéoniste*
- 1946 : *Les Trois Cloches* s „Les Compagnons de la chanson“
- 1946 : *La Vie en rose*, slová Édith Piaf
- 1947 : *Une chanson à trois temps*
- 1949 : *Hymne à l'amour*, slová Édith Piaf
- 1951 : *La P'tite Lili*
- 1951 : *Padam... Padam*
- 1954 : *Sous le ciel de Paris*
- 1956 : *L'Homme à la moto*
- 1956 : *Les Amants d'un jour*
- 1957 : *La Foule*
- 1958 : *Mon manège à moi*
- 1959 : *Milord*
- 1960 : *Non, je ne regrette rien*
- 1960 : *Mon Dieu*
- 1962 : *À quoi ça sert l'amour*

Albumy

- *The Voice of the Sparrow: The Very Best of Edith Piaf, 1991*
- *Edith Piaf: 30th Anniversaire, 1994*
- *Edith Piaf: Her Greatest Recordings 1935–1943, 1995*
- *The Early Years: 1938–1945, Vol. 3, 1996*
- *Hymn to Love: All Her Greatest Songs in English, 1996*
- *Gold Collection, 1998*
- *The Rare Piaf 1950–1962, 1998*
- *La Vie en Rose 1999*
- *Montmartre Sur Seine, 2000*
- *Eternelle: The Best Of, 2002*
- *Love and Passion, 2002*
- *The Very Best of Edith Piaf, 2002*
- *75 Chansons, 2005*
- *48 Titres Originaux, 2006*

Herecké úlohy

- *La garçonne* (1936), Jean de Limur
- *Montmartre-sur-Seine* (1941), Georges Lacombe
- *Étoile sans lumière* (1946), Marcel Blistène

- *Neuf garçons, un cœur* (1947), Georges Friedland
- *Al diavolo la celebrità* (1949), Mario Monicelli, Stefano Vanzina
- *Paris chante toujours* (1951), Pierre Montazel
- *Boum sur Paris* (1953), Maurice de Canonge
- *Si Versailles m'était conté* (1954), Sacha Guitry
- *French cancan* (1954), Jean Renoir
- *Música de Siempre* (1958), zpívajúce La vida en rosa, španělskou verzi La vie en rose
- *Les Amants de demain* (1959), Marcel Blistène

Bibliografia:

1.

Simone Berteautová. *Edith Piaf*. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1980.

2.

Edith Piaf . *Môj život* . - Bratislava : Obzor, 1966.

Použitá literatúra:

1.

Simone Berteautová. *Edith Piaf*. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1980.

2.

Edith Piaf . *Môj život* . - Bratislava : Obzor, 1966.

Fotografia na titulnom liste:

<http://blog.parisattitude.com/french-culture/edith-piaf-the-little-sparrow-of-paris.html>

Názov: Édith Piaf (1915 - 1963) Bibliografický leták pri príležitosti 100. výročia narodenia francúzskej šansoniérky

Zostavila: PhDr. Lenka Otrubová - ÚBaR KAB v Nových Zámkoch

Zodpovedná: Mgr. Ľubica Červená - riaditeľka KAB v Nových Zámkoch

Vydala: Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch

Termín: August 2015

Náklad: 15 ks

Tlač: Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch

Poznámka: Vydané aj vo forme elektronického dokumentu